

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ**

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΑΑ
Μονάδα Επενδύσεων στις Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις
Πληροφορίες: Αλευρά Ε., Τσολακίδη Κ., Τσιατούρας Ε.
Τηλ: 210 5275 256, 013, 210
e-mail: ealevra@mou.gr, ktsolakidi@mou.gr,
etsiatouras@mou.gr

Δ/ση: Λεωφ. Αθηνών 54-56
Τ.Κ.: 104 41 Αθήνα

Ημερομηνία 17-8-2021
Αριθ. Πρωτ.: 3241

ΠΡΟΣ:

1. Δ/σεις Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειών
2. Δ/σεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων

ΚΟΙΝ.:

1. ΥΠΑΑΤ / Γραφείο Γενικού Γραμματέα κ. Δ. Παπαγιαννίδη
2. ΕΥΔ ΠΑΑ

Θέμα: «2ο έγγραφο με διευκρινίσεις υπό μορφή συχνών ερωτήσεων – απαντήσεων στο πλαίσιο της υποβολής αιτήσεων στήριξης στη δράση 4.1.2 ‘Επενδύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος’».

Στο πλαίσιο της υποβολής αιτήσεων στήριξης στη Δράση 4.1.2, η υπηρεσία μας δέχεται την υποβολή ερωτημάτων – διευκρινήσεων επί του θεσμικού πλαισίου. Ήδη με το από 14-7-2021 έγγραφο μας με αρ. πρωτ.: 2705 έχουν δοθεί απαντήσεις σε ορισμένες ερωτήσεις που υποβάλλονταν συχνότερα. Στο παρόν έγγραφο δίνονται απαντήσεις σε μία δεύτερη ομάδα ερωτήσεων που εντοπίσαμε ότι υποβάλλονται συχνά. Η αρίθμηση των ερωτήσεων στο παρόν έγγραφο ξεκινά από τον αριθμό 15 προκειμένου να μην υπάρχει σύγχυση με τις ερωτήσεις – απαντήσεις του 2705/14-7-2021 εγγράφου μας. Ακολουθούν οι απαντήσεις στις συχνά υποβαλλόμενες ερωτήσεις:

15. Η καταχώρηση «Στάγδην» στην ΕΑΕ 2020 περιορίζει κάποια επένδυση του παραγωγού; Για παράδειγμα σε νέο δένδρωνα δεν έχει εγκατασταθεί σύστημα άρδευσης στάγδην και ποτίζει με καταιονισμό ή βυτίο, ενώ στην ΕΑΕ έχει δηλωθεί στάγδην. Περιορίζει η ΕΑΕ τον παραγωγό για να βάλει νέο σύστημα άρδευσης και να αποδείξει τη δυνητική εξοικονόμηση ύδατος την οποία όντως θα πραγματοποιήσει καθώς από καταιονισμό θα ποτίζει με σταγόνες;

Για την τεκμηρίωση του υφιστάμενου συστήματος άρδευσης λαμβάνεται υπόψη η δήλωση του υποψηφίου στην ΕΑΕ 2020 και αυτή είναι περιοριστική. Ως εκ τούτου, για τον συγκεκριμένο παραγωγό, ως υφιστάμενο σύστημα άρδευσης λογίζεται η στάγδην άρδευση.

16. Στην ΕΑΕ 2020 είναι δηλωμένη διαφορετική καλλιέργεια από αυτήν που θα δηλωθεί μελλοντικά και θα γίνει η επένδυση. Ποια καλλιέργεια θα ληφθεί υπόψη στη μελέτη δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος; Πρέπει η σύγκριση υφιστάμενης κατανάλωσης ύδατος και μελλοντικής κατανάλωσης να αφορά την ίδια καλλιέργεια που προκύπτει από την ΕΑΕ 2020;

Στη μελέτη δυνητικής εξοικονόμησης, η σύγκριση υφιστάμενης και μελλοντικής κατανάλωσης θα αφορά την ίδια καλλιέργεια (ΕΑΕ 2020). Η εξοικονόμηση ύδατος θα οφείλεται αποκλειστικά στην προγραμματιζόμενη επένδυση και δεν δύναται να σχετίζεται με τροποποιήσεις στη διάρθρωση των καλλιεργειών.

Στη μελέτη υπολογισμού της πραγματικής μείωσης του ύδατος που θα υποβληθεί στο πλαίσιο των μακροχρόνιων υποχρεώσεων, θα απαλειφθούν επιπτώσεις στην κατανάλωση που δεν οφείλονται στο έργο, π.χ. αλλαγή καλλιεργειών.

17. Ποια καλλιέργεια πρέπει να χρησιμοποιηθεί στη μελέτη δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος για αγροτεμάχια που ανήκουν στην κατηγορία «Επέκταση υποδομής σε τεμάχια που αρδεύονταν κατά το πρόσφατο παρελθόν»;

Η πιο πρόσφατη αρδευόμενη καλλιέργεια. Αν π.χ. το αγροτεμάχιο αρδεύεται το 2017 και το 2019, θα χρησιμοποιηθεί η καλλιέργεια που δηλωνόταν στην ΕΑΕ 2019.

- 18. Κάποιοι υποψήφιοι δηλώνουν αρδευόμενη καλλιέργεια τόσο στην ΕΑΕ 2020 όσο και στα προηγούμενα έτη, αλλά φέτος σπάρθηκαν με ξηρική καλλιέργεια (π.χ. σιτάρι) οπότε δεν έχουν τοποθετημένο στα αγροτεμάχιά τους το υφιστάμενο σύστημα άρδευσης. Επίσης, κάποιοι ανήκουν στην κατηγορία που ήταν αρδευόμενα σε προηγούμενα έτη π.χ. στην ΕΑΕ 2017, αλλά στην ΕΑΕ 2020 ήταν ξηρικά. Έτσι, αδυνατούν να προσκομίσουν το φωτογραφικό υλικό που απαιτείται από τη μελέτη εξοικονόμησης ύδατος. Τι γίνεται σε αυτή την περίπτωση;**

Στην περίπτωση που το 2021 η καλλιέργεια στο συγκεκριμένο αγροτεμάχιο είναι ξηρική και ως εκ τούτου υπάρχει αδυναμία λήψης φωτογραφιών, εφόσον αυτό τεκμηριωθεί από την ΕΑΕ 2021, τότε η μελέτη δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος δύναται να προσκομιστεί χωρίς φωτογραφική τεκμηρίωση. Πρέπει όμως να τεκμηριωθεί η υφιστάμενη κατάσταση (έτος 2020 ή τελευταίο αρδευόμενο) με κάποιον άλλο τρόπο, π.χ. μετρήσεις από υδρομετρητή ή εκτίμηση κατανάλωσης παροχής νερού από την ηλεκτρική παροχή γεννήτριας ή τιμολόγιο από ΤΟΕΒ, από όπου θα προκύπτει αυξημένη κατανάλωση ύδατος αναλογικά με τις ανάγκες της καλλιέργειας. Η τεκμηρίωση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική στις περιπτώσεις που η μελέτη επικαλείται μεγάλες απώλειες ύδατος στην υφιστάμενη κατάσταση.

- 19. Στο κριτήριο βαθμολογίας 1.1, η δυνητική εξοικονόμηση (δ.ε.) υπολογίζεται ανά σημείο υδροληψίας ή ανά αγροτεμάχιο που εντάσσεται στο μέτρο; Π.χ. Γεώτρηση αρδεύει 2 οπωρώνες σε απόσταση 300 μέτρων μεταξύ τους. Στον πρώτο οπωρώνα, 20 στρεμμάτων, πραγματοποιείται επένδυση που επιτυγχάνει δ.ε. 40%. Στον δεύτερο οπωρώνα, 30 στρεμμάτων, δεν πραγματοποιείται επένδυση. Ο ορθός υπολογισμός του κριτηρίου είναι 40% δ.ε. (90 μόρια) ή δ.ε. $40\% \times (20/50) = 16\%$ (50 μόρια);**

Στους υπολογισμούς λαμβάνονται υπόψη μόνο οι εκτάσεις στις οποίες πραγματοποιούνται επενδύσεις εξοικονόμησης ύδατος. Επομένως στο παράδειγμα που αναφέρθηκε, εφόσον η μόνη επένδυση εγκατάστασης αρδευτικού συστήματος είναι αυτή στον οπωρώνα των 20 στρεμμάτων, στο κριτήριο 1.1 ο υποψήφιος θα λάβει 90 μόρια.

- 20. Αν στην εκμετάλλευση δεν υφίσταται υδρόμετρο μπορεί να τοποθετηθεί τώρα ούτως ώστε ο υποψήφιος να πάρει βαθμολογία στο κριτήριο 1.2;**

Ναι, μπορεί. Τα δικαιολογητικά που πρέπει να προσκομισθούν αναφέρονται στο παράρτημα 2 της Πρόσκλησης.

- 21. Για το κριτήριο βαθμολογίας 3, στην περίπτωση που ο υποψήφιος είχε εκτάσεις με δηλωμένες τις καλλιέργειες ως ξηρικές, θα μπορέσει να βαθμολογηθεί εγκαθιστώντας στάγδην άρδευση σε υδροβόρες καλλιέργειες;**

Ο υποψήφιος δεν θα λάβει βαθμολογία στο πεδίο 3.1

Νέες αρδευόμενες εκτάσεις που ήταν ξηρικές δεν λαμβάνονται υπόψη για τη βαθμολόγηση.

- 22. Υποψήφιος που θέλει να κάνει επένδυση σε δεξαμενή (κατηγορία 1.1.2 ή 2.1.3) θα μπορεί να μοριοδοτηθεί για το κριτήριο 3;**

Αν ναι, πως θα αποδείξει ποιες καλλιέργειες εξυπηρετούνται από τη δεξαμενή, βάση της μελλοντικής κατάστασης ώστε να βαθμολογηθούν ως υδροβόρες ή λοιπές;

Υποψήφιος που κάνει επένδυση υποκατηγορίας 1.1.2 ή 2.1.3 δύναται να βαθμολογηθεί για το κριτήριο 3. Πρέπει να λάβει όμως υπόψη του τα ακόλουθα:

- Προϋπόθεση είναι οι εκτάσεις που θα εξυπηρετούνται από την ομβροδεξαμενή να μην είναι δηλωμένες ως ξηρικές την πενταετία 2016-2020. Δηλαδή λαμβάνονται υπόψη εκτάσεις (αγροτεμάχια) που οι καλλιέργειες είχαν καταχωρισθεί ως ποτιστικές στην ΕΑΕ 2020, ή τουλάχιστον σε μία χρονιά εντός της τετραετίας 2016-2019.

- Η βαθμολόγηση θα είναι βάσει των καλλιεργειών της μελλοντικής κατάστασης που θα δηλωθούν ότι θα καλλιεργούνται στα αγροτεμάχια που θα εξυπηρετούνται από την ομβροδεξαμενή.

Στην τεχνική έκθεση που θα υποβληθεί, θα αναφερθούν τα αγροτεμάχια και οι καλλιέργειες της μελλοντικής κατάστασης που θα εξυπηρετούνται.

Ταυτόχρονα, στο ΠΣΚΕ, η μελλοντική κατάσταση δημιουργείται ως αντίγραφο της υφιστάμενης και υπάρχει η δυνατότητα τροποποιήσεων. Οπότε στα αγροτεμάχια αυτά θα δηλωθούν οι συγκεκριμένες καλλιέργειες (μελλοντικές). Κατά τη διάρκεια των μακροχρόνιων υποχρεώσεων, πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις λήψης της βαθμολογίας.

23. Μπορούν οι ομβροδεξαμενές να πληρούνται και με μεταφορά νερού από αδειοδοτημένα σημεία υδροληψίας;

Στις δεξαμενές που απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους (υποκατηγορία 2.1.3 του άρθρου 9 της ΥΑ 4950/25-09-2020) δεν είναι αποδεκτή η πλήρωσή τους με νερό από αδειοδοτημένα σημεία υδροληψίας, ως εκ τούτου με την τεχνική έκθεση θα πρέπει να τεκμηριώνεται η πλήρωσή τους αποκλειστικά από τα όμβρια ύδατα. Η πλήρωση δεξαμενών με/και με μεταφορά νερού από αδειοδοτημένα σημεία υδροληψίας είναι αποδεκτή μόνο για τις μικρές δεξαμενές που δεν απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους (υποκατηγορία 1.1.2 του άρθρου 9 της ΥΑ 4950/25-09-2020).

24. Οι κλειστοί αγωγοί μπορούν να είναι υπόγειοι; Απαιτείται η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής; Μπορεί οι αγωγοί να είναι μεγαλύτεροι των 500 μέτρων. Ο περιορισμός των 500 μέτρων ισχύει και για τα συλλογικά σχήματα;

Οι κλειστοί αγωγοί μπορεί να είναι είτε υπόγειοι, είτε επίγειοι. Μπορεί να είναι σε οποιοδήποτε σημείο της διαδρομής από το σημείο υδροληψίας έως τα αρδευόμενα αγροτεμάχια. Δεν απαιτείται η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής. Το μήκος των αγωγών που θα κατασκευαστούν μπορεί να είναι μεγαλύτερο των 500 μέτρων, αλλά ο δικαιούχος θα ενισχυθεί μόνο για τα 500 μέτρα. Ο περιορισμός των 500 μέτρων ισχύει τόσο για τα φυσικά/νομικά πρόσωπα, όσο και για τα συλλογικά σχήματα.

25. Για την στάγδην άρδευση στο Παράρτημα 4 αναφέρεται Εύλογο Κόστος Υλοποίησης. Ο επιπλέον απαραίτητος εξοπλισμός για τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος (όπως ο υδροκυκλώνας, η ανέμη, ο μηχανισμός συλλογής και απλώματος, ο λιπασματοδιανομέας) εμπίπτουν ή όχι σε αυτόν τον περιορισμό;

Η ανώτατη επιλέξιμη δαπάνη για τη στάγδην άρδευση περιλαμβάνει το δίκτυο (λάστιχα, μπεκ, συνδέσμους, βάνες κ.λπ.) και την εργασία. Ο συνολικός εξοπλισμός είναι επιλέξιμος, δεν εμπίπτει στα ποσά που αναφέρονται στο εύλογο κόστος υλοποίησης και θα πρέπει να προσκομιστούν 3 προσφορές εφόσον ο προϋπολογισμός ξεπερνά τα 1000 €.

26. Οι προσφορές για την στάγδην άρδευση πρέπει να είναι ανά αγροτεμάχιο ή σε σύνολο στρεμμάτων;

Οι προσφορές πρέπει να είναι εκφρασμένες σε στρέμματα, δηλαδή στην ίδια μονάδα που ορίζεται και το εύλογο κόστος. Θα αναφέρει τι περιλαμβάνει (Αγωγοί PVC, Ρακόρ, Μούφες, Γραμμές άρδευσης κ.τ.λ.), τον αριθμό των στρεμμάτων που καλύπτει ο εξοπλισμός, το ποσό ανά στρέμμα και το συνολικό ποσό. Όταν η αιτούμενη επένδυση αρδευτικών συστημάτων αφορά διαφορετικούς τύπους καλλιεργειών, π.χ. αροτραίες και αμπελώνες, τότε θα προσκομίζονται ξεχωριστές προσφορές για κάθε τύπο καλλιέργειας.

27. Στα αγροτεμάχια που αρδεύονται από συλλογικά δημόσια δίκτυα πως θα εφαρμοστεί η υδρομέτρηση; Είναι απαραίτητη η ύπαρξη υδρομετρητή σε κάθε ξεχωριστό αγροτεμάχιο που εγκαθίσταται αρδευτικό σύστημα;

Η ύπαρξη υδρομετρητή είναι απαραίτητη τόσο στην κεφαλή της υδροληψίας του δημοσίου δικτύου όσο και στη διακλάδωση της παροχής προς τον υποψήφιο (σημείο 1.2.15 του άρθρου 9 της ΥΑ 4950/2020).

28. Εάν το υφιστάμενο σύστημα άρδευσης είναι με τεχνητή βροχή ή κατάκλυση, θα χρειαστεί να προσκομίσει ο υποψήφιος βιβλίο παγίων ή παραστατικά κτήσης για το πότε αποκτήθηκε ο υφιστάμενος εξοπλισμός;

Στην περίπτωση της αντικατάστασης συστήματος άρδευσης με άλλο σύστημα διαφορετικού τύπου δεν εξετάζεται αν ο υφιστάμενος εξοπλισμός έχει αποσβεστεί. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται η προσκόμιση παραστατικών για τον προσδιορισμό της χρονολογίας απόκτησης του υφιστάμενου εξοπλισμού.

29. Παραγωγός θέλει να αντικαταστήσει εξοπλισμό (σωληνώσεις, αντλία κλπ.) γεώτρησης καθώς υπάρχουν μεγάλες απώλειες στην πηγή (όχι στη μεταφορά νερού). Πως αποδεικνύεται το γεγονός αυτό;

Το γεγονός (απώλειες) αποδεικνύεται από τα έτη κτήσης. Για τις σωληνώσεις η περίοδος απλής αντικατάστασης είναι 25 έτη, ενώ για την αντλία τα 20 έτη (παράρτημα 3 της ΥΑ 4950/2020), σύμφωνα με τα τηρούμενα λογιστικά στοιχεία (παραστατικά αγοράς ή αντίγραφο της σχετικής σελίδας από το βιβλίο παγίων της εκμετάλλευσης - πίνακας 3 της ενότητας ΣΤ του παραρτήματος 1 της πρόσκλησης). Επίσης, μπορεί να ληφθεί υπ' όψιν η ημερομηνία της πρώτης αδειοδότησης.

Στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνηση.

**Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ
ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ**

Π. Ποριοβολή